

DIAGNOSTICUL SECTORULUI PRIVAT

CREAREA DE PIETE ÎN ROMÂNIA

Creșterea potențialului sectorului privat din
România, pentru o creștere mai ecologică

Rezumat

Decembrie 2023

WORLD BANK GROUP

THE WORLD BANK
IBRD - IDA

IFC

International
Finance Corporation

Despre IFC

IFC - membră a Grupului Băncii Mondiale - este cea mai mare instituție globală de dezvoltare axată pe sectorul privat din piețele emergente. Lucrăm în peste 100 de țări, folosindu-ne capitalul, expertiza și influența pentru a crea piețe și oportunități în țările în curs de dezvoltare. În anul fiscal 2022, IFC a alocat o sumă record de 32,8 miliarde \$ companiilor private și instituțiilor financiare din țările în curs de dezvoltare, valorificând puterea sectorului privat pentru a pune capăt sărăciei extreme și pentru a stimula prosperitatea comună, în timp ce economiile se confruntă cu impactul crizelor globale care se agravează. Pentru mai multe informații, vizitați www.ifc.org.

© International Finance Corporation 2023. Toate drepturile rezervate.
2121 Pennsylvania Avenue, N.W.
Washington, D.C. 20433 www.ifc.org

Materialul din această publicație este protejat prin drepturi de autor. Copierea și/sau transmiterea unor părți ale acestuia sau a documentului integral fără permisiune poate constitui o încălcare a legilor aplicabile. IFC nu garantează acuratețea, fiabilitatea sau caracterul complet al conținutului inclus în această lucrare sau al concluziilor sau ale evaluărilor descrise în cadrul acesteia și nu își asumă nicio responsabilitate sau răspundere pentru orice omisiuni sau erori (inclusiv, dar fără a se limita la erori tipografice și erori tehnice) din conținutul respectiv sau pentru folosirea acestuia. Constatările, interpretările, opiniile și concluziile exprimate în acest document aparțin autorilor și nu reflectă neapărat opiniile directorilor executivi ai International Finance Corporation sau ale Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Banca Mondială) sau ale guvernelor pe care le reprezintă.

REZUMAT

Contextul național

În ultimele două decenii, România a înregistrat progrese impresionante în ceea ce privește performanța economică, pe măsură ce integrarea în UE a contribuit la accelerarea convergenței veniturilor către media blocului. Între 2000 și 2022ⁱ, venitul pe cap de locuitor al României în PPP (dolari americani din 2017) a crescut de la 26,4 percent la 76,7 percent din media UE, PIB-ul real pe cap de locuitor în PPP a crescut de mai mult de două ori (de la 12.177 USD la 32.738 USD), iar PIB-ul a crescut cu o rată medie anuală de 3,5 percent (aproape triplu față de media UE). În plus, creșterea economică a României a demonstrat o reziliență semnificativă în fața pandemiei, a invaziei Rusiei în Ucraina și a șocurilor economice asociate.

Trecerea la o creștere economică sustenabilă, bine guvernată și incluzivă este în continuare în curs de desfășurare, dar sectorul privat se confruntă cu turbulențe. Deși cu o medie ridicată, creșterea economică a României a fost foarte volatilă, determinată în principal de consum și asociată cu externalități de mediu majore - cum ar fi nivelurile ridicate de poluare a aerului în zonele urbane. Beneficiile în ceea ce privește productivitatea, rezultate în urma reformelor stimulate de aderarea la UE în 2007 s-au diminuat, din cauza lacunelor în materie de guvernare și de calitate a instituțiilor, a datelor demografice nefavorabile și a deficitului acut de competențe care afectează cantitatea și calitatea forței de muncă. Transformarea structurală este încă în desfășurare: agricultura reprezintă în continuare o mare parte din ocuparea forței de muncă, în timp ce contribuția relativă a serviciilor la PIB și la ocuparea forței de muncă este cea mai scăzută din UE. În ciuda disponibilității unor fonduri UE considerabile, infrastructura rămâne subdezvoltată în raport cu nivelul de venit al țării, ceea ce limitează investițiile private și productivitatea în mai multe sectoare-cheie. Dinamica nesustenabilă a salariilor și îmbătrânirea și scăderea forței de muncă compromit și mai mult productivitatea. Vasta economie subterană a țării, estimată la 21 percent din PIB, generează provocări suplimentare. Lucrătorii informalii reprezintă o componentă majoră a pieței muncii, în special pentru rolurile cu calificare redusă. Investițiile private au fost relativ ridicate, însă un sector financiar superficial limitează disponibilitatea finanțărilor pe termen lung.

Inegalitățile interne substanțiale exacerbează provocările țării și evidențiază urgența extinderii accesului la oportunități economice și la locuri de muncă mai bune. Deși creșterea economică robustă s-a tradus printr-o reducere a sărăciei, România continuă să aibă cea mai mare rată a sărăciei din UE. Aproximativ 45 percent din populație trăiește în zonele rurale, unde rata sărăciei este de șase ori mai mare decât în zonele metropolitane. Disparitățile dintre regiunile de vârf și cele rămase în urmă, precum și dintre zonele urbane și cele rurale, sunt mari și deseori în creștere. Diagnosticul sistematic de țară (DST) din 2018 a rezumat povestea generală a dezvoltării socio-economice a țării ca fiind „O poveste

i. Este posibil ca unele informații prezentate în acest raport să nu reflecte cele mai recente date sau evoluții disponibile ca urmare a unui cumul de factori, inclusiv, dar fără a se limita la: o mai bună reprezentare a factorilor structurali de către datele pre-COVID; consecvența cu rapoartele Băncii Mondiale publicate recent; punctul de referință general pentru elaborarea raportului (aprilie 2023).

a două Români": una urbană, dinamică și integrată în UE; cealaltă rurală și săracă, și izolată.¹ Populația de la baza distribuției veniturilor (ultimele 40percent) are acces limitat la locuri de muncă productive și se luptă pentru a profita de beneficiile creșterii economice. Aproape jumătate dintre cei din ultimele 40 de procente de la baza distribuției veniturilor nu lucrează, în timp ce 28 percent se ocupă de agricultura de subsistență. Disparitățile sociale se adâncesc, iar grupurile vulnerabile, cum ar fi romii, se confruntă cu lipsuri pe mai multe fronturi și trăiesc adesea în condiții precare. În plus, decalajul de gen în ceea ce privește participarea pe piața forței de muncă este cel mai mare din UE, iar antreprenoriatul feminin nu este valorificat suficient în România, cu disparități în ceea ce privește ratele de activități independente între sexe și cu doar 17,2 percent dintre companii având un manager de sex feminin la conducere - a se vedea Evaluarea de gen a României (în curs de publicare) pentru mai multe detalii.

Două șocuri recente și două tranziții iminente evidențiază atât lacunele existente, cât și oportunitățile pentru o economie mai incluzivă, mai rezilientă și mai durabilă, cu un model de creștere impulsionat de sectorul privat. Pandemia COVID-19 și invazia Rusiei în Ucraina au pus la încercare reziliența economică a României lăsând urme considerabile, în special în ceea ce privește capitalul uman al țării. Tranzițiile ecologice și digitale pot aduce oportunități majore pentru România, dar au nevoie de un mediu instituțional favorabil și de o forță de muncă pregătită pentru schimbările care vor urma.

Obiectul raportului

Prima parte a acestui Diagnostic al sectorului privat național (DSPN) oferă o imagine de ansamblu a performanțelor economice ale României și a cinci constrângeri transversale cheie pentru dezvoltarea sectorului privat în această țară. În primul rând, educația inadecvată a forței de muncă a urcat în topul constrângerilor din mediul de afaceri, după cum au raportat firmele. În al doilea rând, mediul de afaceri tinde să fie imprevizibil - o consecință a deficiențelor instituționale, inclusiv a deficiențelor în materie de guvernare. În al treilea rând, obstacolele în calea concurenței, asociate cu un grad relativ ridicat de control al economiei de către stat, precum și cu barierele la intrarea pe piață (în special în sectorul serviciilor), denaturează rezultatele pieței și împiedică alocarea eficientă a resurselor. În al patrulea rând, economia României are o capacitate de inovare redusă, în principal din cauza investițiilor insuficiente și a lipsei de competențe. În al cincilea rând, Infrastructura esențială (e.g., energie și transporturi) suferă de lipsuri semnificative. Alte aspecte transversale (de exemplu, provocările din sistemul educațional) sunt analizate în profunzime în actualizarea DST² al României pentru 2023, în timp ce Raportul de țară privind clima și dezvoltarea României (CCDR) oferă o imagine de ansamblu aprofundată a obiectivelor climatice și a posibilelor implicații pentru economie și populație.

Cea de-a doua parte - și cea mai importantă - a DSPN analizează modul în care România poate valorifica investițiile private în trei sectoare esențiale pentru a relansa creșterea economică durabilă și incluziunea socială. Pentru a identifica oportunitățile pe termen scurt și mediu de creștere a sectorului privat și de îmbunătățire a furnizării de servicii în întreaga țară, DSPN se concentrează pe sectoarele esențiale, prezentând decalaje care afectează întreaga economie. Acestea sunt: sectorul energetic, cu accent pe energiile regenerabile; sectorul transporturilor; sectorul financiar, cu o analiză axată pe incluziune prin digitalizare, pe de o parte, și pe pregătirea sectorului pentru tranziția ecologică, pe de altă parte. Mai exact, sondajele efectuate în rândul firmelor românești identifică deficiențele din sectoarele transporturilor și financiar printre principalele constrângeri ale mediului de afaceri, iar o mulțime de lucrări analitice arată că soluțiile generate de sectorul privat pot aborda multe dintre aceste lacune. Energia regenerabilă și eficiența energetică sunt domenii strategice în „Pactul verde european”, oferind soluții tehnologice care sunt din ce în ce mai eficiente din punct de vedere al costurilor și care trebuie implementate la

scară largă, în timp ce invazia Rusiei în Ucraina a adus în prim-plan un nou accent pus pe securitatea energetică. Sectorul financiar are un rol crucial nu numai în facilitarea creșterii ecologice prin mobilizarea și alocarea de capital privat, ci și în extinderea accesului la finanțare pentru persoanele fizice și pentru microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii (microîntreprinderi și IMM-uri), contribuind astfel la reducerea disparităților regionale și la promovarea incluziunii sociale.

În plus, trei oportunități - care vizează industria, serviciile și, respectiv, agricultura - subliniază modul în care îmbunătățirile în sectoarele cheie de sprijin ar putea extinde oportunitățile comerciale în întreaga economie. Mai specific, Oportunitatea 1 explorează modul în care sectorul privat din România își poate găsi un rol în lanțuri valorice noi, ecologice (de exemplu, furnizarea de piese sau componente pentru vehicule electrice și generatoare de energie eoliană sau solară), bazându-se pe tranziția ecologică și pe recente tendințe globale către reshoring și nearshoring. Oportunitatea 2 analizează modul în care România poate stimula performanța sectorului serviciilor - care este sub media UE în mai multe domenii - pentru a maximiza beneficiile pentru economia mai largă. Printre măsurile relevante se numără îmbunătățirea competențelor digitale, creșterea numărului de înscrieri în învățământul terțiar și îmbunătățirea practicilor de management la nivelul întreprinderilor. În cele din urmă, Oportunitatea 3 recunoaște că, deși agricultura rămâne un sector important al economiei românești și un mare angajator, productivitatea sa este semnificativ mai mică decât media UE, iar decalajul nu dă semne de reducere. Rezolvarea principalelor constrângeri - ca de exemplu investițiile insuficiente în domeniul mecanizării, din cauza accesului limitat la finanțare, a lipsei de competențe specializate, a obstacolelor în calea adoptării tehnologiei, a lipsei economiilor de scară și a barierelor de infrastructură și geografice care împiedică accesul la piețe - poate stimula productivitatea agricolă și valoarea adăugată.

PARTEA 1 Sectorul privat este deja motorul creșterii economice a României, dar abordarea constrângerilor transversale poate permite o mai mare mobilizare a capitalului privat și poate stimula dinamismului și sustenabilității economiei

Abordarea constrângerilor transversale poate aduce mai mult dinamism în rândul microîntreprinderilor și IMM-urilor și poate stimula și mai mult rolul sectorului privat în stimularea creșterii economice a României. Microîntreprinderile și IMM-urile joacă un rol important în economia românească, dar mai puțin important decât în cazul altor țări din regiune, și au potențialul de a deveni mai productive și mai dinamice. Acestea reprezintă aproximativ 65 percent din ocuparea forței de muncă și 56 percent din valoarea adăugată în România, reflectând media UE, dar mai puțin decât în țările din regiune - de exemplu, microîntreprinderile și IMM-urile generează aproape 80 percent din ocuparea forței de muncă în țările baltice și 68 percent în Polonia și Cehia. Productivitatea muncii în România a recuperat decalajul față de media UE, dar a rămas cu aproximativ 33percent mai scăzută în 2021. Câștigurile agregate de productivitate din ultimii ani provin, în mare parte, din îmbunătățirea eficienței de alocare, prin care companiile din producție și-au mărit cota de piață. Lipsa de competențe digitale, capitalul uman slab, exodul creierelor și deficiențele mediului de afaceri reprezintă provocări majore și interdependente pentru creșterea productivității în țară. În plus, productivitatea microîntreprinderilor și a IMM-urilor este împiedicată de accesul limitat la finanțare, atât din cauza cererii (de exemplu, capitalizarea insuficientă a companiilor, caracterul informal, garanțiile limitate, nivelul scăzut de educație financiară), cât și din cauza factorilor ce țin de ofertă (de exemplu, deficiențe ale infrastructurii financiare).

Constrângerea transversală #1: Deficitul și neconcordanțele de competențe

Combinăția dintre o economie în creștere rapidă, una dintre cele mai mari rate de emigrare din UE și un sistem educațional rămas în urmă a transformat deficitul de competențe în principalul obstacol în calea dezvoltării sectorului privat. Populația României a scăzut din cauza îmbătrânirii și a emigrării, iar populația cu vârstă de muncă (20-64 de ani) va scădea cu aproximativ 7,5percent până în 2025 față de nivelurile din 2019, cu încă o scădere de 3percent între 2025 și 2030. În același timp, ratele de participare la forța de muncă în rândul femeilor și al tinerilor sunt printre cele mai scăzute din UE. Deficiențele sistemului educațional, atitudinile nefavorabile față de învățarea pe tot parcursul vieții, precum și politicile ineficiente de formare profesională și politicile active de pe piața muncii se combină cu exodul creierelor, pentru a provoca deficitul și neconcordanța de competențe, ceea ce reduce capacitatea de inovare, precum și potențialul de creștere și de câștiguri (a se vedea Actualizarea DST pentru România, 2023). România are cel mai mic scor din UE în ceea ce privește indicele capitalului uman (HCI): 0,58, ceea ce înseamnă că productivitatea viitoare a copiilor născuți astăzi în România va fi de doar 58 percent din ce ar fi putut fi dacă ar beneficia de educație și asistență medicală completă. În plus, România are cea mai scăzută rată de participare la învățarea pe tot parcursul vieții din UE, din cauza barierelor culturale și sistemice, în timp ce forța de muncă din țară are niveluri mai scăzute de competențe digitale și competențe soft în raport cu standardele UE. La nivel sectorial, 51 percent dintre companiile industriale suferă de deficit de competențe, față de 40 percent dintre companiile din agricultură și servicii.³ Locurile de muncă mai ecologice, care vor veni în paralel cu tranziția ecologică pentru a atinge obiectivele climatice ale României, necesită mai multe competențe superioare, care sunt deja deficitare în România - un factor care ar putea adânci deficitul de competențe și împiedica tranziția ecologică și digitală, dacă nu se regândesc în mod fundamental sistemele de educație și politicile de protecție socială (pentru mai multe detalii, a se vedea CCDR România și alte lucrări analitice recente).⁴

Constrângerea transversală #2: Deficiențe de guvernare și instituționale care afectează mediul de afaceri

Lipsa de predictibilitate a mediului de afaceri și deficiențele de guvernare reprezintă o provocare semnificativă pentru dezvoltarea sectorului privat din România. Ineficiența administrației fiscale, corupția percepută și instabilitatea politică sunt constrângeri majore pentru mediul de afaceri. Deși România a înregistrat progrese în îmbunătățirea mediului de afaceri, multe sarcini (de exemplu, obținerea de autorizații de construcție și conectarea la rețeaua electrică, soluționarea cazurilor de insolvență, protejarea investitorilor minoritari și aplicarea contractelor) rămân oneroase pentru companii. România se remarcă și printr-o reglementare restrictivă pentru serviciile profesionale și de transport (inclusiv companii aeriene). Mai mult, în 2018, firmele românești au raportat că aproximativ 18 percent din timpul managementului superior a fost alocat pentru a se ocupa de reglementările fiscale (o cifră mai mare decât în 2009), comparativ cu 13,5 percent media în țările similare.

Constrângerea transversală #3: Bariere în calea concurenței

Un control mare al statului asupra economiei, condiții de concurență inegale între întreprinderile de stat (ÎS) și companiile private și bariere la intrarea pe piață împiedică concurența în România. Indicele de reglementare a produselor pe piață (Product Market Regulation - PMR) din 2018 al OCDE - care surprinde controlul statului, barierele la intrarea pe piață și barierele în calea comerțului și a investițiilor - arată că în România controlul statului asupra economiei este mai mare decât în majoritatea țărilor OCDE.⁵ Bariere la intrare care ar putea fi eliminate pentru a stimula concurența și creșterea PIB-ului includ, printre altele: i) proceduri administrative împovărătoare; ii) cerințe inutile de intrare în domeniul serviciilor de transport rutier de marfă și al serviciilor profesionale; și iii) onorarii minime și maxime pentru serviciile juridice, precum și orientări recomandate privind onorariile pentru serviciile de inginerie și arhitectură. În plus, întreprinderile de stat se bucură de privilegii semnificative în materie de reglementare, inclusiv excepții de la cerințele legale privind guvernanța corporativă, lipsa unor norme care să impună separarea funcțiilor comerciale și necomerciale și lipsa unor cerințe ca investițiile ÎS să prezinte rate pozitive de rentabilitate. Aplicarea normelor existente suferă din cauza responsabilităților fragmentate în ceea ce privește supravegherea ÎS, a raportărilor incoerente, a condițiilor neclare de compensare a obligațiilor de serviciu public și a transparenței reduse în ceea ce privește alocarea ajutoarelor de stat.

Constrângerea transversală #4: Un ecosistem de inovare neperformant

Capacitatea de inovare a economiei românești este limitată, în principal din cauza investițiilor insuficiente cronice, a lipsei de competențe și a deficiențelor de guvernanță. România se află pe ultimul loc în tabloul de bord al UE privind inovarea, ceea ce indică o capacitate redusă a companiilor românești de a avansa în lanțul valoric. Companiile românești se clasează sub cele din UE în ceea ce privește inovarea produselor și a proceselor, inovarea de marketing și organizațională, cheltuielile de cercetare și dezvoltare, cererile de brevete și formarea în domeniul TIC. România are, de departe, cea mai mică pondere a companiilor inovatoare din UE: în 2019, doar 10 percent dintre firmele românești au introdus un produs sau serviciu nou sau îmbunătățit semnificativ în ultimele 12 luni, mai puțin decât în țările din regiune, cum ar fi Bulgaria, Ungaria sau Polonia. În plus, nu există o singură agenție responsabilă cu gestionarea și coordonarea generală a politicii de inovare.

Constrângerea transversală #5: Probleme de infrastructură și conectivitate

Infrastructura României nu reflectă nici statutul de membru al UE, nici nivelul general ridicat de dezvoltare al țării - după cum este prezentat în detaliu în partea a doua a acestui raport. Parametrii de măsurare a infrastructurii din România sunt în urmă față de restul UE, țara ocupând aproape în fiecare an, începând cu 2007, ultimul loc în clasamentul privind calitatea infrastructurii generale. Potrivit raportului Global Competitiveness 2019, România a avut rezultate deosebit de slabe în ceea ce privește calitatea drumurilor, situându-se pe locul 119 din 141 de țări - cea mai slabă poziție din UE și, în ciuda faptului că este o țară cu venituri ridicate, mult sub unele țări cu venituri medii-superioare. Rolul major al ÎS în sectorul de infrastructură al țării (în special în domeniul transporturilor și al energiei) duce la investiții insuficiente și/sau la excluderea sectorului privat. Investițiile publice s-au situat în medie la 4,2 percent din PIB între 2000 și 2020, peste media UE-27 de 3,2 percent din PIB, dar au fost foarte volatile. Folosirea de către guvern a tăierii investițiilor ca instrument pentru a atinge obiectivele de deficit bugetar a fost un factor important de volatilitate. Acoperirea insuficientă a rețelelor de infrastructură de transport împiedică competitivitatea și crearea de locuri de muncă. Pe de altă parte, infrastructura digitală este destul de bine dezvoltată, deși există variații regionale considerabile.

În timp ce toate sectoarele economiei vor trebui să se decarbonizeze pentru a îndeplini obiectivele tranziției ecologice, schimbarea în sectorul energetic și implicațiile acesteia pentru securitatea energetică sunt de o importanță capitală. Sectorul energetic este principalul contributor la emisiile de gaze cu efect de seră (GES) din România (66 percent din totalul emisiilor), ceea ce evidențiază importanța tranziției energetice în mai multe sectoare conexe. Dintre emisiile atribuite energiei, 32 percent provin direct din producerea de energie, 24 percent din transporturi și 15 percent din activitățile de producție. Prin urmare, pe termen scurt și mediu, creșterea ponderii producției de energie electrică din surse regenerabile și a capacității de stocare a acesteia, precum și punerea bazelor pentru decarbonizarea transporturilor sunt considerații esențiale, analizate în partea a doua a prezentului raport.

Infrastructura municipală rămâne subdezvoltată și necesită investiții semnificative. Multe orașe din România se confruntă cu provocări în ceea ce privește transportul urban, Bucureștiul fiind clasat printre cele mai aglomerate orașe din lume, iar sectorul transporturilor a fost responsabil pentru o parte din cea mai mare a emisiilor de GES în ultimii ani, în principal din cauza navetei zilnice în zonele metropolitane. În plus, infrastructura de încălzire este veche și ineficientă: 80 percent din capacitatea de generare a energiei termice a țării are o vechime de peste 30 de ani, iar vârsta unor instalații depășește 45 de ani.

România ratează oportunitatea de a adopta pe deplin modelul de parteneriat public-privat (PPP), acolo unde este cazul, pentru a implica sectorul privat în finanțarea, dezvoltarea, modernizarea și operarea activelor cheie de infrastructură. În anumite domenii de infrastructură (de exemplu, aviație și căile ferate), sectorul privat poate contribui la depășirea deficitelor de finanțare și la îmbunătățirea eficienței, inclusiv prin intermediul PPP-urilor. Această modalitate s-ar putea preta și pentru furnizarea de active discrete cu complexitate și riscuri limitate (de exemplu, stații de tratare a deșeurilor, instalații de cogenerare), în special la nivel municipal - în timp ce se ia în considerare cu atenție capacitatea de implementare a administrațiilor locale, pentru a evita crearea de obligații contingente. Cu toate acestea, actualul cadru juridic din România pentru PPP-uri necesită optimizare, pentru a stimula investițiile din sectorul privat.

PARTEA 2 Facilitarea investițiilor din sectorul privat pentru a elimina blocajele și a obține beneficii în întreaga economie

Energie regenerabilă: Eliberarea potențialului energiilor regenerabile pentru o aprovizionare cu energie mai ecologică

Scăderea rapidă a surselor de energie fosilă din România, capacitatea limitată de importuri de energie și invazia Rusiei în Ucraina au exacerbat îngrijorările legate de securitatea aprovizionării cu energie a țării. Mixul de generare internă din România rămâne înclinat către combustibilii fosili (65 percent din producția totală în 2020), dar contribuția acestora la producția de energie electrică a scăzut în ultimii ani, în mare parte din cauza închiderii unităților care nu mai respectau standardele de mediu, a defecțiunilor tehnice care afectează centralele învechite și a creșterii costurilor marginale. Producția de energie regenerabilă (ER) din surse altele decât cele hidroelectrice reprezintă între 9 și 10 percent din producția de energie electrică a României. Cea mai mare parte a scăderii producției de energie din combustibilii fosili a fost acoperită prin importuri de energie, ceea ce reprezintă riscuri suplimentare în materie de securitate energetică și constrângeri de interconectivitate. În prezent, ÎS joacă un rol dominant

în producția de energie, reprezentând peste 80 percent din producția de electricitate, 50 percent din producția de gaze și aproape toate capacitățile de cogenerare pentru termoficare. În ciuda disponibilității unei finanțări semnificative din partea UE, ÎS investesc lent pentru a înlocui capacitățile învechite și tind să nu-și reinvestească profiturile. Liberalizarea limitată și lipsa unei piețe competitive limitează investițiile din sectorul privat, precum și beneficiile pentru consumatori.

Pentru a-și realiza potențialul considerabil privind ER și pentru a îndeplini obiectivele ambițioase de decarbonizare ale UE, România trebuie să își intensifice semnificativ investițiile în ER. UE și statele sale membre și-au revizuit semnificativ obiectivele privind clima, odată cu introducerea în 2020 a „Pactului verde european”, care stabilește obiective de consum net egal cu zero în 2050, cu adoptarea pachetului „Pregătiți pentru 55” în iulie 2021 și cu planul RePowerEU, prezentat în mai 2022. Statele membre, inclusiv România, trebuie să își revizuiască planurile naționale privind energia și clima până în 2023. Actuala țintă a României, de a obține 30,7 percent (în curs de revizuire) din consumul final de energie din surse regenerabile până în 2030, va fi cel mai probabil crescută la 45 percent - obiectivul revizuit al UE. Potențialul de ER al României este estimat a fi considerabil, ridicându-se la 54 GW din energie solară, 16 GW din energie eoliană offshore și 11 GW din energie hidroelectrică. Banca Mondială a estimat recent potențialul tehnic de dezvoltare a energiei eoliene offshore la un total de 76 GW. Cu toate acestea, după 2015 și în ciuda creșterii prețurilor la energie în 2022-23, investițiile în ER la scară de utilitate au fost oprite. Capacitatea totală instalată rămâne de 3 GW pentru energia eoliană offshore și de 1,5 GW pentru energia solară.

România se străduiește să atragă investiții private pentru dezvoltarea de proiecte de ER la scară de utilitate. În ciuda interesului potențial semnificativ exprimat de investitorii privați începând cu 2016, o mare parte a investițiilor nu s-a materializat, din cauza modificărilor frecvente ale schemei de sprijin relevante, a blocajelor juridice și de reglementare, a timpilor lungi de așteptare pentru obținerea autorizațiilor și a problemelor legate de accesul la rețea. Împiedicați de o situație financiară precară, operatorii români de transport și distribuție (T&D) au alocat doar investiții marginale în rețea, ceea ce duce la pierderi frecvente de energie electrică. Astfel, modernizarea rețelei este o provocare nerezolvată: majoritatea proiectelor majore planificate de operatorul de transport Transelectrica - de exemplu, pentru noi linii și stații de transformare, precum și pentru digitalizarea rețelei - sunt întârziate cu până la 15 ani, în ciuda ambiției guvernului de a integra mai mult de 7 000 MW de energie electrică din surse regenerabile până în 2030. În plus, cadrul de reglementare pentru dezvoltarea soluțiilor de stocare a energiei este încă în curs de elaborare.

Cu toate acestea, România poate debloca piața de ER la scară de utilitate prin utilizarea licitațiilor specifice pentru fiecare amplasament (de exemplu, licitații cu oferte închise) pe termen scurt, a licitațiilor de capacitate pe termen mediu și a soluțiilor PPP pentru stocarea în baterii și pentru hidrocentralele cu acumulare prin pompă. Licitații specifice unui amplasament ar putea să se potrivească contextului românesc - în special pentru proiectele eoliene offshore, unde riscurile de dezvoltare sunt ridicate, iar actorii din sectorul privat au întâmpinat în trecut dificultăți pentru a obține amplasamente și acorduri de conectare. În plus, România ar beneficia de pe urma dezvoltării unei piețe sofisticate de PPP, pentru a mobiliza implicarea sectorului privat în infrastructura energetică - în special pentru instalațiile de stocare în baterii de cel puțin 400 MW, care ar sprijini dezvoltarea energiei regenerabile, menținând, în același timp, stabilitatea rețelei și a frecvenței. În plus, termoficarea oferă o serie de oportunități pentru dezvoltarea PPP-urilor la nivel municipal. Participarea privată le poate aduce primărilor beneficii financiare poate crește eficiența, poate reduce costurile și poate îmbunătăți serviciile

pentru utilizatori, în contextul în care bugetele primăriilor au un plafon de îndatorare care afectează investițiile pe scară largă în servicii, deși, din nou, trebuie să se țină seama cu atenție de riscurile bugetare. România trebuie să definească de urgență un Plan energetic național pentru a accelera implementarea ER - inclusiv prin simplificarea procesului de aprobare a reglementărilor și reducerea timpilor de așteptare pentru obținerea autorizațiilor - și pentru a stimula investițiile sectorului privat în acest sector.

Sectorul transporturilor: Decalajele semnificative împiedică decarbonizarea și competitivitatea

Calitatea inferioară a infrastructurii de transport reprezintă un obstacol cheie în calea dezvoltării României și a convergenței acesteia cu UE, țara confruntându-se cu o serie de provocări legate de transport. Printre acestea se numără disparitățile regionale în materie de conectivitate, o creștere a emisiilor sectoriale de GES și vulnerabilitatea la schimbările climatice (e.g., Bucureștiul este a treia capitală din UE care se încălzește cel mai repede și unul dintre cele mai aglomerate orașe din lume). În ciuda investițiilor publice semnificative, finanțate în principal de UE și concentrate pe drumuri, România se află încă la coada Europei în ceea ce privește infrastructura de transport și calitatea serviciilor. În mare parte, dezvoltarea infrastructurii din România este împiedicată de mediul de guvernare, caracterizat prin lipsă de stabilitate, ineficiență și obstacole în calea realizării proiectelor de infrastructură. Aproximativ 28 la sută dintre companiile românești indică problemele de transport ca fiind un obstacol major în calea operațiunilor lor, iar multe întreprinderi raportează întârzieri majore pe unele dintre principalele rute de transport pe care le folosesc, din cauza lipsei de mentenanță și a lucrărilor de reabilitare insuficiente.

România are nevoie urgentă de instrumente eficiente pentru a aborda problema subinvestițiilor cronice în infrastructura de transport. În pofida reformelor recente, dezvoltarea infrastructurii de transport cheie rămâne, în mare măsură, o responsabilitate centralizată a administrației naționale, în timp ce agențiile de stat se confruntă cu limitări instituționale și financiare. Rolul major al ÎS în domeniul serviciilor de transport duce la investiții insuficiente și/sau la excluderea sectorului privat, în timp ce și ÎS se confruntă cu provocări operaționale și financiare, din cauza datoriilor mari și/sau a resurselor publice limitate. De asemenea, România a ratat oportunitatea de a-și folosi cadrul de reglementare favorabil, deși netestat, al PPP-urilor, pentru a implica sectorul privat în finanțarea, dezvoltarea și exploatarea activelor cheie ale infrastructurii de transport.

Extinderea accesului la finanțare pentru persoane fizice, microîntreprinderi și IMM-uri

Un acces mai mare la finanțare pentru persoane fizice, microîntreprinderi și IMM-uri și dezvoltarea finanțării ecologice pot contribui la stimularea creșterii sectorului privat și la promovarea inovării, care este esențială pentru o tranziție ecologică de succes. Sectorul financiar din România rămâne mic în raport cu cel al țărilor din regiune, iar nivelurile scăzute de intermediere și incluziune financiară împiedică capacitatea sectorului de a sprijini o creștere productivă, favorabilă incluziunii și ecologice. Este nevoie de eforturi semnificative din partea sectorului public și a celui privat pentru a crește incluziunea financiară a persoanelor fizice, a microîntreprinderilor și a IMM-urilor, deblocând, în același timp, întregul potențial al sectorului financiar pentru a promova tranziția ecologică.

România are cel mai scăzut nivel de intermediere financiară din UE. Activele totale ale sectorului bancar, ca pondere în PIB, se situau la 52,5 percent la 30 iunie 2022, mai puțin decât în țări comparabile precum Polonia (95 percent), Bulgaria (95,3 percent), Croația (140 percent) și Cehia (147 percent) și semnificativ mai puțin decât media zonei euro, de 289,1 percent.⁶ Sectorul financiar este dominat de bănci, care tind să ofere produse de bază și au o capacitate amplă de creditare; în T3 2022, instituțiile de credit (în principal bănci) dețineau 76,5 percent din totalul activelor sectorului financiar din România. Băncile românești urmăresc o trecere pe scară largă la serviciile financiare digitale (SFD), iar companiile de tehnologie financiară (fintech) au început să intre pe piață, în special pentru servicii digitale de plată inovatoare. Instituțiile financiare nebankare (« NBFİ ») sunt mici, dar joacă un rol important în finanțarea microîntreprinderilor și a consumatorilor din mediul rural. Piețele de capital sunt superficiale, atât pentru acțiuni, cât și pentru obligațiuni corporative, iar capitalul de risc pentru sprijinirea firmelor inovatoare este limitat. Disparitățile în ceea ce privește accesul la finanțare sunt mari, atât de la o regiune la alta, cât și pentru categorii de venit.

Incluziunea financiară pentru consumatorii individuali din România este scăzută, atât din cauza unor factori legați de cerere, cât și de ofertă. Potrivit bazei de date Global Findex a Băncii Mondiale, 69,1 percent dintre adulții din România dețineau un cont curent în 2021 - cu peste 10 puncte procentuale mai mult decât în 2017, dar încă mai mică decât mediile țărilor din regiune și ale țărilor cu același nivel de venit. Ratele de utilizare a conturilor și economiile sunt și ele mai mici decât în cazul țărilor similare din regiune. În mod tradițional, deținerea și folosirea cardurilor au fost limitate, dar plățile digitale au crescut semnificativ în ultimii ani. Nivelul scăzut de educație financiară, neîncrederea în sectorul financiar, obișnuința folosirii de numerar și o infrastructură de plăți rurală limitată (cu tot mai puține puncte de acces fizic, cum ar fi ATM-uri și sucursale bancare, în zonele rurale), toate acestea au contribuit la înăbușirea incluziunii financiare în rândul consumatorilor individuali.

Accesul la finanțare este esențial pentru ca microîntreprinderile și IMM-urile să genereze creștere economică și locuri de muncă. Decalajele semnificative în ceea ce privește accesul la finanțare afectează nu numai consumatorii individuali, ci și microîntreprinderile și IMM-urile, care sunt agenți economici importanți în România. Deficitul de finanțare al IMM-urilor estimat⁷ la 26 percent din PIB, aproximativ 36 percent dintre microîntreprinderi și 14 percent dintre întreprinderile mici și mijlocii fiind afectate de constrângeri totale sau parțiale de creditare. Accesul la finanțare este necesar pentru a dezvolta sectorul privat, pentru a impulsiona productivitatea și creșterea economică și, în cele din urmă, pentru a crea locuri de muncă și a reduce sărăcia. Cu toate acestea, până la 26 percent dintre companiile românești identifică accesul la finanțare ca fiind o constrângere majoră, iar ponderea firmelor a căror cerere de împrumut a fost respinsă a ajuns la 22,5 percent - de aproape trei ori mai mare decât media din Europa și Asia Centrală (ECA).

Ca și în cazul consumatorilor individuali, și factorii asociați cererii, cât și ofertei explică nivelurile scăzute de finanțare a IMM-urilor din România. În ceea ce privește cererea, multe companii sunt subcapitalizate (34 percent din toate firmele în 2020, conform datelor BNR)⁸, au situații financiare de slabă calitate (atunci când sunt disponibile), un grad mare de informalitate, garanții reale limitate și niveluri scăzute de educație financiară. Prin urmare, este posibil ca microîntreprinderile și IMM-urile să nu exprime o cerere prea mare de finanțare, iar pentru furnizorii de servicii financiare (FSP) este dificil să le deservească. În ceea ce privește oferta, deficiențele infrastructurii financiare cresc costul și riscul pentru creditorii de a servi microîntreprinderile și IMM-urile. Prin urmare, băncile sunt foarte reticente la risc și se bazează foarte mult pe ipoteci și garanții reale (atât din partea schemelor naționale, cât și a programelor finanțate de

UE). Împrumuturile pentru IMM-uri sunt, în general, supra-garantate - cu cerințe medii de garantare care se ridică la aproape 240 percent din valoarea împrumutului, cea mai mare rată dintre țările din regiune - și foarte puține împrumuturi sunt garantate cu bunuri mobile.

Abordarea provocărilor legate de incluziunea financiară, atât pentru persoanele fizice, cât și pentru microîntreprinderile și IMM-urile din România, necesită strategii cu mai multe direcții. Aceste strategii ar trebui să se concentreze, în special, pe patru obiective-cheie: (1) crearea unei abordări holistice a incluziunii financiare; (2) creșterea gradului de deținere și utilizare a conturilor; (3) valorificarea serviciilor financiare digitale; și (4) extinderea finanțării pentru IMM-uri.

... și permiterea sectorului financiar să sprijine creșterea economică și tranziția ecologică

Mobilizarea și alocarea eficientă a capitalului privat este esențială pentru decarbonizarea României, în condițiile în care finanțarea ecologică ia avânt și continuă să se extindă. Tranziția ecologică și cu emisii reduse de dioxid de carbon va necesita investiții semnificative, bazate pe mai multe surse și tipuri de finanțare.⁹ Mobilizarea eficientă a finanțării publice, mixte și private, depinde de instituirea unor cadre instituționale adecvate. Deși se așteaptă ca o parte semnificativă a investițiilor să fie finanțată de sectorul public (inclusiv prin intermediul fondurilor UE), sectorul financiar va avea un rol crucial în reorientarea capitalului comercial către scopuri de consum egal cu zero și în pregătirea terenului pentru o creștere ecologică și o transformare economică bazată pe piață, cu emisii reduse de carbon. Expunerea sectorului bancar la active verzi se ridică la 5,1 miliarde de lei (puțin peste 1 miliard de euro) în iunie 2021, echivalentul a 4 percent din expunerea sa totală nefinanciară din categoria expunere față de întreprinderi și de trei ori mai mare decât la începutul anului 2021.¹⁰ În același timp, sectorul financiar românesc se confruntă cu riscuri legate de climă, care necesită noi abordări și acțiuni din partea practicienilor din domeniul financiar și a factorilor de decizie politică.

Băncile sunt încă în curs de dezvoltare a sistemelor de bază și a capacității de a se implica mai mult în finanțarea ecologică, constrângerile din partea cererii exacerbând problemele asociate ofertei. Băncile au nevoie de informații mai detaliate cu privire la căile sectoriale de tranziție către o economie ecologică, pentru a identifica oportunitățile de afaceri și pentru a evalua dacă întreprinderile sunt pregătite pentru tranziție. Companiile, inclusiv întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), trebuie să își demonstreze angajamentul față de modele de afaceri cu emisii reduse de dioxid de carbon; cu toate acestea, înțelegerea de către acestea a riscurilor și oportunităților asociate schimbărilor climatice și capacitatea lor de a elabora planuri de tranziție rămân limitate. Dincolo de sectorul bancar, piețele de capital pot juca un rol important în ecologizarea economiei, dar acestea rămân subdezvoltate în România.

Industria financiară trebuie să își dezvolte capacitățile în domeniul finanțării ecologice, eventual printr-o combinație de inițiative din sectorul public și privat. Banca Națională a României, organismele din industrie și băncile comerciale cu experiență pot juca un rol de lider. De asemenea, ar putea fi înființate coalitii de finanțare ecologică (de exemplu, sub forma unui comitet de implementare) sau centre de cunoaștere în domeniul finanțării durabile, pentru a crește gradul de sensibilizare cu privire la excelență și la cele mai bune practici, pentru a consolida capacitățile din acest sector, pentru a găzdui rețele inter pares și pentru a facilita inovarea cu ajutorul unor cadre și instrumente de susținere. Băncii de Investiții și Dezvoltare (BID) ar putea juca și ea un rol cheie în extinderea capacității de finanțare ecologică.

Un cadru strategic și o succesiune de acțiuni pot accelera realizarea obiectivelor României în materie de climă și dezvoltare durabilă. Mai exact, agenda privind finanțarea ecologică poate fi cel mai bine realizată ca parte a unei strategii globale pe termen lung pentru o dezvoltare mai amplă a sectorului financiar.

Rezumat al recomandărilor de politică

Figura ES.1 sintetizează recomandările prioritare pentru deblocarea unei creșteri mai dinamice a sectorului privat și a oportunităților de investiții private în România. Recomandările (prezentate în tabel) abordează principalele provocări structurale care stau în calea creșterii economice generate de sectorul privat pe termen scurt și mediu. Criteriile de prioritizare aplicate sunt: impactul economic, decarbonizarea economiei, oportunitățile de deblocare a investițiilor private și fezabilitatea economiei politice. Recomandările referitoare la principalele constrângeri transversale care împiedică creșterea sectorului privat din România au fost bine documentate în publicații recente ale Băncii Mondiale și, prin urmare, depășesc sfera de aplicare a acestui DSPN. Prin urmare, partea de sus a figurii evidențiază recomandările selectate din aceste analize - în special din Actualizarea DST pentru România¹¹ și din Memorandumul Economic de Țară pentru România¹² - pentru a aborda constrângerile transversale discutate în DSPN.

FIGURA ES.1 RECOMANDĂRI PRIORITARE PENTRU DEBLOCAREA OPORTUNITĂȚILOR DE CREȘTERE ȘI DE INVESTIȚII ÎN SECTORUL PRIVAT

TRANSVERSEALE			
1. Deficitul și neconcordanțele de competențe	2. Deficiențe de guvernanță și instituționale care afectează mediul de afaceri	3- Bariere în calea concurenței 4- Un ecosistem de inovare neperformant	5- Probleme de infrastructură și conectivitate
<p>Asigurarea accesului tuturor la o educație de calitate.</p> <p>Consolidarea formării de competențe pe tot parcursul vieții, în special pentru grupurile vulnerabile.</p> <p>Îmbunătățirea formării la locul de muncă, inclusiv a stagiilor și a ucenicilor.</p>	<p>Atenuarea impactului instabilității politice, prin stabilirea unor priorități strategice și de cheltuieli pe termen mediu și lung.</p> <p>Asigurarea sustenabilității fiscale.</p>	<p>Consolidarea concurenței și a inovării pe piață, inclusiv prin: raționalizarea/reducerea procedurilor administrative pentru intrarea pe piață și trecerea către neutralitatea concurențială pentru ÎS.</p>	<p>Eliminarea lacunelor din infrastructura de transport și din alte infrastructuri, pentru conectivitatea internațională și internă.</p> <p>Îmbunătățirea accesului la infrastructură și servicii publice de calitate (de exemplu, transport, rețea digitală, apă și canalizare, termoficare, gestionarea deșeurilor solide, prestații sociale și servicii sociale) pentru persoanele sărace, cele vulnerabile și cele din zonele rurale.</p> <p>Accelerarea decarbonizării, îmbunătățirea interconexiunilor regionale și asigurarea securității energetice.</p>

SECTORIALE		
Transport comun și energie regenerabilă		
ZONĂ DE POLITICĂ	ACȚIUNI SPECIFICE	ORIZONT DE TIMP
Consolidarea capacității tehnice și a bazei legislative pentru pregătirea proiectelor și gestionarea PPP-urilor	Crearea de unități centralizate, atât la nivel național, cât și la nivel local, cu expertiză pentru a elabora proiecte și PPP-uri.	ST
	Promovarea poveștilor de succes și asigurarea transferabilității bunelor practici în elaborarea PPP.	ST
Energie regenerabilă		
ZONĂ DE POLITICĂ	ACȚIUNI SPECIFICE	TIMELINE
Încurajarea investițiilor private în domeniul ER	Identificarea constrângerilor de reglementare și de autorizare pentru investițiile în ER în conformitate cu orientări ale Comisiei Europene.	ST
	Permiterea investițiilor în rețelele de transport de înaltă tensiune, pentru a evita congestia rețelei în zonele în care se dezvoltă noi surse de energie regenerabilă.	MT-LT
	Facilitarea investițiilor în rețelele de distribuție, pentru a integra producția distribuită de energie regenerabilă la nivel local.	MT-LT
	Elaborarea unei politici de contractare pe termen lung pentru ESCO, prin structuri PPP și instrumente financiare adecvate.	ST
	Proiecte pilot de energie eoliană și solară la scară de utilitate, prin licitații cu oferte închise și prin stabilirea de criterii de referință pentru o structură de proiect finanțabilă.	ST

REZULTATELE AȘTEPTATE	
Mobilizarea mai mare a capitalului privat Sectorul privat mai dinamic	Locuri de muncă mai multe și mai bune Creștere economică mai durabilă și incluzi

Notă: BID=Bănci de Investiții și Dezvoltare; CCR = Registrul central de credite; CfD = Contract pentru diferență; ESCO = Companii de servicii energetice; MSME = Microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii PPA = Contract de achiziție de energie; PPP = Parteneriat public-privat; RE = Energie regenerabilă; SOE = întreprindere de stat; MT = termen mediu; ST = termen scurt; LT = termen lung.

TRANSVERSEALE

1. Deficitul și neconcordanțele de competențe	2. Deficiențe de guvernare și instituționale care afectează mediul de afaceri	3. Bariere în calea concurenței 4. Un ecosistem de inovare neperformant	5. Probleme de infrastructură și conectivitate
<p>Asigurarea accesului tuturor la o educație de calitate.</p> <p>Consolidarea formării de competențe pe tot parcursul vieții, în special pentru grupurile vulnerabile.</p> <p>Îmbunătățirea formării la locul de muncă, inclusiv a stagiilor și a ucenicilor.</p>	<p>Atenuarea impactului instabilității politice, prin stabilirea unor priorități strategice și de cheltuieli pe termen mediu și lung.</p> <p>Asigurarea sustenabilității fiscale.</p>	<p>Consolidarea concurenței și a inovării pe piață, inclusiv prin: raționalizarea/reducerea procedurilor administrative pentru intrarea pe piață și trecerea către neutralitatea concurențială pentru ÎS.</p>	<p>Eliminarea lacunelor din infrastructura de transport și din alte infrastructuri, pentru conectivitatea internațională și internă.</p> <p>Îmbunătățirea accesului la infrastructură și servicii publice de calitate (de exemplu, transport, rețea digitală, apă și canalizare, termoficare, gestionarea deșeurilor solide, prestații sociale și servicii sociale) pentru persoanele sărace, cele vulnerabile și cele din zonele rurale.</p> <p>Accelerarea decarbonizării, îmbunătățirea interconexiunilor regionale și asigurarea securității energetice.</p>

Transport

POLITICĂ	ACȚIUNI SPECIFICE	ORIZONT DE TIMP
Îmbunătățirea infrastructurii de transport	<p>Actualizarea planului general național de transport pentru a oferi un cadru pentru coridoare de transport integrate și sinergii între sistemele de transport național, regional și urban.</p> <p>Testarea pilot a PPP-urilor, ca modalitate de atragere a sectorului privat în proiecte municipale/regionale în domeniul transportului urban integrat, al căilor ferate regionale/metropolitane, al transportului în comun electrificat, al e-mobilității, al ciclismului și al regenerării urbane.</p> <p>Identificarea a una până la trei autostrăzi care să fie dezvoltate prin intermediul PPP-urilor, legate de nodurile de transport urban și logistice.</p> <p>Concesiuni PPP pilot pe segmente ale rețelei feroviare.</p> <p>Actualizarea și dezvoltarea specificațiilor tehnice și a orientărilor de proiectare la nivel național pentru proiectele de mobilitate urbană durabilă.</p>	<p>ST</p> <p>MT</p> <p>MT</p> <p>LT</p> <p>MT</p>

REZULTATELE AȘTEPTATE

Mobilizarea mai mare a capitalului privat
Sectorul privat mai dinamic

Locuri de muncă mai multe și mai bune
Creștere economică mai durabilă și incluzi

Notă: BID=Băncii de Investiții și Dezvoltare; CCR = Registrul central de credite; CfD = Contract pentru diferență; ESCO = Companii de servicii energetice; MSME = Microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii PPA = Contract de achiziție de energie; PPP = Parteneriat public-privat; RE = Energie regenerabilă; SOE = întreprindere de stat; MT = termen mediu; ST = termen scurt; LT = termen lung.

TRANSVERSEALE			
1. Deficitul și neconcordanțele de competențe	2. Deficiențe de guvernare și instituționale care afectează mediul de afaceri	3- Bariere în calea concurenței 4- Un ecosistem de inovare neperformant	5- Probleme de infrastructură și conectivitate
<p>Asigurarea accesului tuturor la o educație de calitate.</p> <p>Consolidarea formării de competențe pe tot parcursul vieții, în special pentru grupurile vulnerabile.</p> <p>Îmbunătățirea formării la locul de muncă, inclusiv a stagiilor și a ucenicilor.</p>	<p>Atenuarea impactului instabilității politice, prin stabilirea unor priorități strategice și de cheltuieli pe termen mediu și lung.</p> <p>Asigurarea sustenabilității fiscale.</p>	<p>Consolidarea concurenței și a inovării pe piață, inclusiv prin: raționalizarea/reducerea procedurilor administrative pentru intrarea pe piață și trecerea către neutralitatea concurențială pentru ÎS.</p>	<p>Eliminarea lacunelor din infrastructura de transport și din alte infrastructuri, pentru conectivitatea internațională și internă.</p> <p>Îmbunătățirea accesului la infrastructură și servicii publice de calitate (de exemplu, transport, rețea digitală, apă și canalizare, termoficare, gestionarea deșeurilor solide, prestații sociale și servicii sociale) pentru persoanele sărace, cele vulnerabile și cele din zonele rurale.</p> <p>Accelerarea decarbonizării, îmbunătățirea interconexiunilor regionale și asigurarea securității energetice.</p>

Incluziunea financiară și digitalizarea serviciilor financiare		
POLITICĂ	ACȚIUNI SPECIFICE	ORIZONT DE TIMP
Îmbunătățirea accesului la finanțare pentru microîntreprinderi, prin digitalizarea serviciilor financiare	Introducerea unei abordări cuprinzătoare a educației financiare, cu inițiative specifice pentru microîntreprinderi și IMM-uri.	LT
	Evaluarea domeniului de aplicare, direcționarea și aditionalitatea programelor publice de garantare a creditelor.	ST
	Facilitarea și mai mult a accesului instituțiilor financiare la datele guvernamentale privind microîntreprinderile și IMM-urile sau, alternativ, analizarea variantei de a crea o bază de date cu date financiare verificate ale microîntreprinderilor și IMM-urilor.	MT
Sectorul financiar pentru tranziția ecologică		
POLITICĂ	ACȚIUNI SPECIFICE	ORIZONT DE TIMP
Facilitarea sectorului financiar să finanțeze tranziția ecologică	Integrarea finanțării ecologice în strategiile/foile de parcurs mai ample ale sectorului financiar, mobilizarea părților interesate.	ST
	Oferirea în continuare de îndrumări în materie de supraveghere a instituțiilor financiare și încurajarea extinderii instrumentelor financiare ecologice inovatoare.	ST/MT
	Asigurarea unui rol esențial pentru noua BID, ca susținător al agendei ecologice.	MT

REZULTATELE AȘTEPTATE	
Mobilizarea mai mare a capitalului privat Sectorul privat mai dinamic	Locuri de muncă mai multe și mai bune Creștere economică mai durabilă și incluzi

Notă: BID=Băncii de Investiții și Dezvoltare; CCR = Registrul central de credite; CfD = Contract pentru diferență; ESCO = Companii de servicii energetice; MSME = Microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii PPA = Contract de achiziție de energie; PPP = Parteneriat public-privat; RE = Energie regenerabilă; SOE = întreprindere de stat; MT = termen mediu; ST = termen scurt; LT = termen lung.

Notes

1. Banca Mondială. 2018. De la creșterea neuniformă la o dezvoltare incluzivă - Calea României spre prosperitate comună. Diagnostic Sistematic de Țară. <http://hdl.handle.net/10986/29864>
2. Banca Mondială. 2023. România - Diagnostic Sistematic de Țară Actualizat. Washington, DC. <http://hdl.handle.net/10986/40192>.
3. NBR, 2019
4. Banca Mondială. 2023. Memorandum economic de țară pentru Polonia. Transformarea verde în Polonia – Oportunități și Provocări pentru creșterea economică. <http://documents.worldbank.org/curated/en/099855010032219698/P1776730bee10d096087ca0b19e448af8e1>
5. România este candidată din mai 2023.
6. Banca Centrală Europeană (BCE), baza de date.
7. SME Finance Forum, <https://www.smefinanceforum.org/sites/default/files/Data%20Sites%20downloads/MSME%20Report.pdf>
8. Există o pondere mare a companiilor cu pierderi în România – reprezentând aproximativ 32 la sută din companiile active din economia în 2020. Aceste firme au raportat rezultate negative în ultimii trei ani.
9. Pentru mai multe detalii, Raportul de Țară privind Clima și Dezvoltarea pentru România (RTCD), <http://hdl.handle.net/10986/40500>.
10. National Bank of Romania (BNR). 2021., Raportul de Țară privind Clima și Dezvoltarea pentru România 2021, <https://www.bnr.ro/PublicationDocuments.aspx?icid=31984>
11. Banca Mondială. 2023. România - Diagnostic Sistematic de Țară Actualizat. Washington, DC. <http://hdl.handle.net/10986/40192>.
12. Banca Mondială. 2020. Piețe și oameni: Memorandum economic de țară pentru România. Washington, DC: World Bank. <http://hdl.handle.net/10986/33236>

IFC

2121 Pennsylvania Avenue, N.W.
Washington, D.C. 20433 U.S.A.

CONTACTS

Mariya Maerkova

mmaerkova@ifc.org

Emilija Timmis

etimmis@worldbank.org

ifc.org

WORLD BANK GROUP

THE WORLD BANK
1818 • L.A.

International
Finance Corporation